

Міністерство аграрної політики та продовольства України

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

МАТЕРІАЛИ

II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ – КОНФЕРЕНЦІЇ

«РИНКОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ
ЕКОНОМІКИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ»

20-30 травня 2011 року

ТОМ 2

ХАРКІВ - 2011

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». У двох томах. Т. 2. – Харків: ХНТУСГ, 2011. – 243 с.

Із надісланих матеріалів оргкомітетом до друку рекомендовано тези 143 доповідей від 164 авторів із 35 установ і організацій України та зарубіжжя.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- А.І. МАЗОРЕНКО** – ректор Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, професор, член-кореспондент НААНУ
- С.М. КВАША** – директор департаменту економічного розвитку і аграрного ринку Міністерства аграрної політики та продовольства України, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААНУ
- П.Т. САБЛУК** – директор Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» НААНУ, доктор економічних наук, професор, академік НААНУ
- В.П. ГАЛУШКО** – директор ННІ бізнесу Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААНУ
- В.В. СІПІНСЬКИЙ** – ректор Львівського національного аграрного університету, доктор біологічних наук, професор, академік НААНУ
- В.М. КЮРЧЕВ** – ректор Таврійського державного агротехнологічного університету, професор
- А.М. ТИЩЕНКО** – перший проректор ХНТУСГ, доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НААНУ
- В.А. ВОЙТОВ** – проректор з наукової роботи ХНТУСГ, доктор технічних наук, професор
- Т.Є. ПІПІНА** – директор ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ, доцент
- П.С. БЕРЕЗІВСЬКИЙ** – декан економічного факультету Львівського національного аграрного університету, доктор економічних наук, професор
- С.В. КАРМАН** – декан факультету економіки та бізнесу Таврійського державного агроєкологічного університету, кандидат економічних наук, доцент
- В.Я. АМБРОСОВ** – завідувач кафедри обліку і аудиту ХНТУСГ, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААНУ
- В.В. ОНЕПІНА** – завідувач кафедри економіки та маркетингу ХНТУСГ, доктор економічних наук, професор
- Г.Є. МАЗНЄВ** – завідувач кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту ХНТУСГ, професор
- І.О. БЕЛЕБЕХА** – доктор економічних наук, професор кафедри економіки та маркетингу ХНТУСГ
- Т.Г. МАРЕНИЧ** – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і аудиту ХНТУСГ

<i>КРАМАРЕНКО К.М.</i> Сучасні тенденції інвестиційних процесів в економіці Харківської області.....	48
<i>ЛЯШЕНКО Ю.О.</i> Стратегічні пріоритети соціального та економічного розвитку України	51
<i>МАЙДАНЕВИЧ П.Н.</i> Диагностика инвестиционных рисков предприятий аграрного сектора.....	53
<i>МОРОЗ С.Г.</i> Сучасні підходи до визначення поняття конкурентоспроможності.....	55
<i>НАГОРНЮК О.П.</i> Місце форм власності і організаційно-правових форм господарювання в системі формування виробничих витрат	58
<i>ОЛІЙНИК О.В.</i> Проблеми визначення оптимальної структури капіталу підприємства в сучасних умовах.....	62
<i>ПАНЧЕНКО Ю.В.</i> Проблеми та перспективи інституційної трансформації міжнародної валютної системи.....	65
<i>ПЕРЕСЕДОВ К.</i> Альтернативний підхід до фіскальної політики на різних горизонтах планування	70
<i>СКОПЕНКО Н.С.</i> Основні функції інтеграції.....	74
<i>ТУВАРЧИЕВА Г.А.</i> Условия и тенденции развития овцеводства в сельскохозяйственных предприятиях Крыма	77
<i>ЩИБАЕВА Н.В., БАТЮК Л.А.</i> Особенности эффективной экономической политики в различных моделях экономического развития	82
<i>ШКАТУЛА В. П.</i> Механізми функціонування регіонального АПК, ціновий аспект	85
<i>ШКУРЕНКО О.В.</i> Целевые комплексные программы в управлении экономикой региона.....	89
<i>ШУВАЛОВ В.І.</i> Проблеми економічної безпеки в Україні	91

2. Маловичко А.С. Ризик-менеджмент підприємств: його цілі, функції, завдання / А.С. Маловичко // Формування ринкової економіки в Україні. – Львів: ІНТЕРЕКО, 2004. - Вип. 13 – С. 600-609.

3. Пирог О.В. Порівняльні аспекти методів оцінки інвестиційної привабливості об'єктів інвестування / О.В. Пирог // Вісник Сумського національного університету. Серія: Фінанси і кредит. - Суми, 2005. - №1 - С. 41-44.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Мороз С.Г., аспірант

Харківський аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Найважливішою характеристикою конкуренції, в якій відображається її сутність, є рівень конкурентоспроможності, яка виступає найважливішим механізмом ринкової економіки. У ринковій системі господарювання категорія конкурентоспроможності є однією з головних, оскільки в ній концентровано виражаються економічні, науково-технічні, виробничі, організаційно-управлінські, маркетингові можливості як окремого суб'єкта господарської діяльності, так і економіки країни.

Нині це питання для України має загальнодержавне значення, адже конкурентоспроможність вітчизняної продукції – це проблема не лише окремих товаровиробників, а й національної безпеки в цілому. По відношенню до сільського господарства, то забезпечення його конкурентоспроможності набуло масштабів продовольчої безпеки нації. А тому природним є той факт, що зазначена проблема останнє десятиліття широко обговорюється в науковій спільноті, особливо економістами – аграрниками.

За весь період досліджень, які ведуться вченими різних країн, єдиного визначення поняттю «конкурентоспроможність» не надано. Більше того – майже кожен науковець намагався дати своє трактування цьому терміну. Внаслідок цього нині існує чимало визначень даної категорії, які іноді зовсім не схожі між собою.

Як правило, значення конкурентоспроможності в переважній більшості використовується з приналежністю до якогось об'єкта. Отже, сама по собі дана категорія не існує, а виникає лише при наявності декількох відносно однорідних економічних субстанцій та в

процес порівняння їх між собою.

Спробуємо систематизувати визначення цього поняття та виділити основні підходи, які, на нашу думку, склалися в сучасній науці по відношенню до категорії «конкурентоспроможність». Нами виділено наступні підходи (табл. 1).

Таблиця 1

**Основні підходи до визначення категорії
«конкурентоспроможність»**

Підхід до визначення конкурентоспроможності	Суть підходу
1. На основі конкурентних переваг (порівняльний)	Конкурентоспроможність – це здатність випереджати інших суб'єктів конкуренції за рахунок певних конкурентних переваг
2. На основі задоволення певних потреб	Конкурентоспроможність – це здатність задовольняти певні потреби та вимоги суб'єктів ринку
3. На основі економічної ефективності та стійкості розвитку	Конкурентоспроможність – це здатність забезпечувати певний рівень економічної ефективності та стійкості розвитку економічних суб'єктів і об'єктів
4. На основі здатності конкурувати	Конкурентоспроможність – це здатність суб'єкта (об'єкта) конкурувати та виживати в конкурентній боротьбі

У той же час, на наш погляд, всі бачення необхідно розглядати через призму галузевої приналежності. Мова йде про те, що не кожен із зазначених підходів може застосовуватися та мати місце у будь-якій галузі економіки. Справа у тім, що на сьогодні в Україні розвиток галузей економіки є неоднаковим – одні досягли високого рівня, займають високу частку у ВВП, впроваджують інновації тощо; інші – знаходяться на досить низькому рівні, при цьому майже не нарощуючи обсяг виробленої продукції та балансуючи між збитковістю та прибутковим виробництвом. Відповідно й конкурентоспроможність для суб'єктів та продукції окремих галузей має різну спрямованість.

Стосовно галузі сільського господарства та тваринництва зокрема, вважаємо, найбільш прийнятним є третій підхід, за якого

конкурентоспроможність пов'язана, у першу чергу, з його прибутковістю та досягненням економічної ефективності.

Справа у тому, що основна проблема відсутності росту виробництва продукції тваринництва – це її збитковість, а тому необхідною та найпершою умовою для забезпечення певного рівня її конкурентоспроможності є прибутковість такого виробництва. Отже, конкурентоспроможність у тваринництві означає «життєздатність»

Академік НААН України Б.Й. Пасхавер вважає, що найбільш узагальнене тлумачення поняття «конкурентоспроможність» варто базувати на класичних категоріях економічної теорії: вартості та ціни. Загальновідомо, що вартість – суспільно визнані витрати, а закон вартості – закон цін. Отже, ціна ринкової рівноваги попиту і пропозиції є межею суспільного визнання витрат. Звідси витікає, і ми з цим цілком погоджуємось, що надлишок ціни над витратами (прибуток) – свідчення конкурентності, а перевищення витрат над ціною (збитковість) – неконкурентності.

Погоджуємось також із рядом прихильників зазначеного підходу, які визначають конкурентоспроможність як можливість тривалий час відстоювати власні переважні позиції в галузі завдяки наявності ефективної стратегії, або здатність діяти в довгостроковому періоді на ринку та отримувати при цьому прибуток, достатній для науково-технічного вдосконалення виробництва, підтримки продукції на високому якісному рівні і стимулювання працівників. Крім цього, вважаємо, що решта підходів до поняття конкурентоспроможності, які в основному засновані на змагальності суб'єктів між собою, не в повній мірі можуть застосовуватися до галузі тваринництва ще й тому, що у самій галузі нині немає повноцінної конкуренції та суперництва між виробниками, адже вони у переважній більшості (особливо виробники м'яса ВРХ та свиней) є збитковими. Конкуренція у даному випадку має місце між посередниками та переробними підприємствами. Проте, це не означає, що виробники продукції тваринництва не повинні прагнути до нарощування конкурентоспроможності. Прибутковість виробництва забезпечить мінімальний запас конкурентоспроможності, маючи який можна виходити на нові її рівні.

Науковий керівник – к.е.н, професор Шиян В.Й.